

**KUDESTOISTA MÄÄRÄAIKAISRAPORTTI  
UUDISTETUN  
EUROOPAN SOSIAALISEN PERUSKIRJAN  
TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA**

**SUOMEN HALLITUS**

**JOULUKUU 2020**

## **KUDESTOISTA MÄÄRÄAIKAISRAPORTTI UUDISTETUN EUROOPAN SOSIAALISEN PERUSKIRJAN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA**

Raportti annetaan Euroopan sosiaalisen peruskirjan sihteeristön pyynnöstä, jonka sihteeristö esitti 3. kesäkuuta 2020 päivätyllä kirjeellä, pyytäen raportoimaan ministerikomitean päätöksellä 2. huhtikuuta 2014 hyväksytyyn uuden raportointimenettelyn mukaisesti niistä jatkotoimista, joihin on ryhdytty viiden Suomea koskevan järjestökantelumenettelyssä käsitellyn järjestökantelun johdosta. Järjestökantelujen numerot ovat 70/2011, 71/2011, 88/2012, 106/2014 ja 108/2014.

Raportointikierrosten porrastamisesta johtuen raportti koskee samoja järjestökanteluja kuin Suomen joulukuussa 2019 antama 15. määräaikaisraportti. 15. määräaikaisraporttia koskevat komitean päätelmät eivät ole olleet hallituksen käytettävissä tätä määräaikaisraporttia laadittaessa. Hallitus viittaa raportissaan 15. määräaikaisraportin tietoihin ja antaa mahdolliset lisätiedot.

Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan (Suomen säädöskokoelman sopimussarja 78–80/2002) C artiklan, 21. kesäkuuta 2002 talletetun hyväksymiskirjan ja Euroopan sosiaalisen peruskirjan 23 artiklan mukaisesti jäljennökset tästä virallisesta raportista englannin kielellä on lähetetty Suomen ammattiliittojen keskusjärjestölle (SAK), toimihenkilökeskusjärjestö STTK:lle, korkeakoulutettujen työmarkkinakeskusjärjestö AKAVAlle, Elinkeinoelämän keskusliitolle (EK) ja Suomen Yrittäjille.

## Sisällysluettelo

<b>Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry v. Suomi (nro 70/2011)</b> .....	4
<i>Omaishoidon tuen määrällinen kehitys (täydennys vuoden 2019 tiedoilla)</i> .....	4
<i>Pääministeri Marinin hallituksen toimenpiteet omaishoidon kehittämiseksi</i> .....	4
<b>Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry v. Suomi (nro 71/2011)</b> .....	5
<b>Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry v. Suomi (nro 88/2012)</b> .....	5
<i>Sairauspäiväraha, äitiyspäiväraha ja kuntoutusraha</i> .....	5
<i>Työttömyyspäiväraha ja työmarkkinatuki</i> .....	5
<i>Takuueläke</i> .....	6
<i>Perustulokokeilu</i> .....	6
<i>Sosiaaliturvauudistus</i> .....	6
<b>Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry v. Suomi (nro 106/2014)</b> .....	7
<b>Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry v. Suomi (nro 108/2014)</b> .....	7

**TIETOA SEURANTATOIMISTA, JOIHIN ON RYHDYTTY SEURAAVIA  
JÄRJESTÖKANTELUJA KOSKEVIEN EUROOPAN SOSIAALISTEN  
OIKEUKSIEN KOMITEAN RATKAISUJEN JOHDOSTA**

**Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry v. Suomi (nro 70/2011)**

1. Hallitus viittaa 15. määräaikaisraporttinsa tietoihin ja antaa lisäksi seuraavat tiedot.

*Omaishoidon tuen määrällinen kehitys (täydennys vuoden 2019 tiedoilla)*

2. Omaishoidon tuella hoidettavien ja omaishoitajien määrä on jatkanut kasvuaan. Vuoden 2019 aikana omaishoidon tukea sai 50641 hoidettavaa, joista 67 % oli 65 vuotta täyttäneitä. Heitä hoitavia omaishoitajia oli 48700, joista 57 % oli 65 vuotta täyttäneitä.

*Pääministeri Marinin hallituksen toimenpiteet omaishoidon kehittämiseksi*

3. Pääministeri Marinin hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa tavoitteena on vahvistaa perustason palveluja sekä siirtää painopistettä ehkäisevään työhön. Tavoitteen saavuttamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevan lainsäädännön uudistuksen valmistelun rinnalla Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman, jota Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tukee ja koordinoi. Ohjelmaa toteutetaan alueellisilla kehittämishankkeilla, jotka rahoitetaan valtionavustuksilla vuosina 2020–2022. Vuodelle 2020 avustuksia myönnettiin 70 miljoonaa euroa. Omaishoidon kehittämistä toteutetaan vuonna 2020 Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman toimeenpanon kautta. Alueet kehittävät omaishoidon tuen tarpeen arviointia ja omaishoitajien jaksamista tukevia palveluja. Omaishoidon kehittämistoimien rahoituksesta ja sisällöstä vuosina 2021–2023 on tarkoitus päättää vuoden 2020 aikana.

4. Iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistamistyöryhmän raportti julkaistiin 19.5.2020.

5. Työryhmä ehdotti muun muassa, että omaishoidon tuesta annettua lakia muutettaisiin siten, että omaishoidon tukea voitaisiin myöntää myös henkilölle, joka asuu kunnan järjestämässä palveluasunnossa, jossa palveluja ei ole tarjolla ympärivuorokautisesti (ns. tavallinen palveluasuminen). Työryhmän ehdotusten valmistelua on jatkettu syksystä 2020 alkaen. Lakiuudistusten on tarkoitus tulla voimaan 2023.

*Kansalaisjärjestöjen näkemykset*

6. Kansalaisjärjestöjen mukaan toteutetut ja suunnitellut toimenpiteet eivät takaa omaishoitajien yhdenvertaista kohtelua. Kansalaisjärjestöjen mukaan omaishoidon tuen myöntämiseen tulisi luoda yhtenäiset valtakunnalliset kriteerit.

## **Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry v. Suomi (nro 71/2011)**

7. Hallitus viittaa 15. määräaikaisraporttinsa tietoihin ja antaa lisäksi seuraavat tiedot.
8. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista uudistetaan tavoitteena hoidon esteiden poistaminen ja terveyden tasa-arvon lisääminen muun muassa palvelujen maksuttomuutta laajentamalla ja maksuja kohtuullistamalla.
9. Hallituksen esitys asiakasmaksulain muuttamisesta annettiin eduskunnalle syyskuussa 2020. Esitys koskee myös palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen maksuja. Ehdotettu tehostetun palveluasumisen maksu perustuu asiakkaan tuloihin samalla tavoin kuin pitkäaikaisen laitoshoidon maksu. Ehdotetun maksun enimmäismäärä on 85 % asiakkaan nettotuloista kuukaudessa. Asiakkaalle on kuitenkin jätettävä käyttövaroja vähintään 164 euroa kuukaudessa.

### *Kansalaisjärjestöjen näkemykset*

10. Kansalaisjärjestöjen mukaan palveluasumista koskeva maksujärjestelmä on sekä hallinnon että asiakkaan näkökulmasta monimutkainen ja kallis. Selkeä maksujärjestelmä parantaisi asiakkaiden mahdollisuuksia saada sellaisia palveluja, joita heidän terveydentilansa ja kuntonsa edellyttää.

## **Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry v. Suomi (nro 88/2012)**

11. Hallitus viittaa 15. määräaikaisraporttinsa tietoihin ja esittää lisäksi seuraavat tiedot.

### *Sairauspäiväraha, äitiyspäiväraha ja kuntoutusraha*

12. Viime hallituskaudella päätetystä kansaneläkeindeksi- ja kuluttajaindeksi- sidonnaisten etuuksien indeksitarkistusten jäädytyksestä on luovuttu. Vuonna 2020 indeksitarkistukset toteutuivat normaalisti. Samoin vuonna 2021 indeksitarkistukset tullaan tekemään normaalisti.
13. Vähimmäismääräistä sairaus- ja vanhempainpäivärahaa, erityishoitorahaa ja kuntoutusrahaa korotettiin jälleen vuonna 2020. Vähimmäismääräistä sairaus- ja vanhempainpäivärahaa, erityishoitorahaa ja kuntoutusrahaa on korotettu vuoden 2020 alusta lukien 20 eurolla kuukaudessa. Etuuden määrä on siten vuoden 2019 indeksisissä 28,66 euroa päivässä ja 716,50 euroa kuukaudessa.

### *Työttömyyspäiväraha ja työmarkkinatuki*

14. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisesti työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen määriä korotettiin vuoden 2020 alusta 20 eurolla kuukaudessa. Korotusten vaikutuksesta myös ansiosidonnaisten työttömyyspäivärahojen määrät nousivat. Lisäksi indeksikorotukset tehdään jatkossa vuosittain. Kolmena viime vuonna indeksikorotuksia ei tehty.

15. Hallitus päätti purkaa työttömyysturvan aktiivimallin 1.1.2020 alkaen. Tästä ajankohdasta lukien kertyviä työttömyysetuuksia ei enää leikata aktiivimallin mukaisesti. Malliin perustunut työttömyysetuuksien leikkaaminen lopetettiin vuoden 2020 alusta. Aktiivimallin perusteella leikattiin kuitenkin vielä sellaisia vuonna 2019 kertyneitä työttömyysetuuksia, jotka maksettiin vasta tammikuussa 2020.

16. Työmarkkinatuella ei ole enimmäiskestoja vaan maksuaika on rajoittamaton. Lisäksi työnhakijalla on mahdollisuus parantaa toimeentuloaan osallistumalla työllistymistä edistävään palveluun, jolloin maksetaan työttömyysetuuteen (työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan) korotusosaa (4,79 euroa/arkipäivä) 200 päivän ajan. Palveluun osallistumisen ajalta on oikeus myös kulukorvaukseen (9 euroa/arkipäivä). Huoltajalla on oikeus lapsikorotukseen, joka on yhdestä lapsesta 5,28/arkipäivä, kahdesta lapsesta 7,76 euroa/arkipäivä ja kolmesta lapsesta 10,0 euroa/arkipäivä.

### *Takuueläke*

17. Takuueläkkeeseen on tehty tasokorotukset 1.1.2016, 1.1.2018, 1.1.2019 ja 1.1.2020 alusta lukien. Takuueläkkeen täysi määrä korotettiin vuoden 2016 alusta lukien 766,85 euroon kuukaudessa. Indeksitarkistuksen vuoksi määrä laski vuoden 2017 alusta lukien 760,26 euroon kuukaudessa. Vuoden 2018 alusta lukien takuueläkkeen täysi määrä korotettiin 775,27 euroon kuukaudessa, vuoden 2019 alusta lukien 784,52 euroon kuukaudessa ja vuoden 2020 alusta lukien 834,52 euroon kuukaudessa.

### *Perustulokokeilu*

18. Perustulokokeilun laajemmat tulokset julkaistiin 6.5.2020. Laajemmat tulokset antavat yhdenmukaisen kuvan kokeilun ensimmäisten tulosten kanssa. Arvioinnin tulokset päättyivät siihen, että perustulon saajat olivat tyytyväisempiä elämäänsä ja kokivat vähemmän psyykkistä kuormittuneisuutta kuin vertailuryhmään kuuluneet. He kokivat myös taloudellisen hyvinvointinsa paremmaksi. Perustuloa saaneiden työllisyys parani sen aikana hieman enemmän kuin vertailuryhmällä. Kokeilun työllisyysvaikutusten tulkintaa vaikeuttaa vuonna 2018 käyttöön otettu aktiivimalli. Kokeilun tulokset tuovat esiin sen, että rahallinen kannustin ei ole yksistään riittävä Kelan työttömyysetuuksia saavien osalta, vaan työllistymisen esteet ovat toisaalla. Tulokset nostivat esiin myös ihmisten elämäntilanteiden vaihtelevuuden. Perustulokokeilun kokemuksia ja tuloksia voidaan hyödyntää sosiaaliturvauudistuksessa.

### *Sosiaaliturvauudistus*

19. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on linjattu, että sosiaaliturvaa tullaan uudistamaan tavoitteena ihmisen näkökulmasta nykyistä selkeämpi ja toimivampi järjestelmä, joka mahdollistaa työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa. Keskeistä on sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja toimeentulon turvaaminen sosiaalisten riskien kohdatessa. Tavoitteena on sosiaaliturvan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen pitkällä aikavälillä.

20. Uudistusta valmistelee parlamentaarinen komitea. Se aloitti työnsä maaliskuussa 2020. Komitean toimikausi päättyy 2027.

21. Komitea uudistaa sosiaaliturvaa kokonaisuutena. Komitea käsittelee perusturvaa, ansioturvaa, toimeentulotukea ja niiden välistä yhteyttä ja rahoitusta sekä palveluiden nykyistä parempaa yhteensovittamista etuuksiin. Työssä otetaan huomioon elämäntilanteiden moninaisuus ja niiden muutokset sekä siirtymät etuudelta toiselle.

22. Sosiaaliturvauudistusta tehdään vaiheittain ja eri osat voivat valmistua ja tulla voimaan eri aikatauluilla. Joitakin sosiaaliturvan muutoksia valmistellaan myös etupainotteisesti omina hankkeinaan. Sosiaaliturvauudistuksella on tiiviit kytkökset muihin hallitusohjelman keskeisiin uudistuksiin, kuten sosiaali- ja terveystalouden uudistukseen, työkykyohjelmaan ja työllisyyden edistämiseen.

#### *Kansalaisjärjestöjen näkemykset*

23. Kansalaisjärjestöt katsovat, että perusturvan taso on Suomessa edelleen riittämätön. Ne ovat kiinnittäneet huomiota myös COVID-19-pandemian vaikutuksiin ihmisten toimeentulon vaikeutumisessa muun muassa lomautusten ja työttömyyden myötä.

#### **Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry v. Suomi (nro 106/2014)**

24. Hallitus viittaa 15. määräaikaisraporttinsa tietoihin.

#### *SAK ry:n, Akava ry:n ja STTK ry:n näkemykset*

25. SAK ry, Akava ry ja STTK ry uudistavat 15. määräaikaisraportoinnin yhteydessä esittämänsä näkemykset.

#### *Suomen yrittäjien näkemys*

26. Suomen yrittäjät viittaavat 15. määräaikaisraportoinnin yhteydessä esittämiinsä näkemyksiin.

#### **Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry v. Suomi (nro 108/2014)**

27. Hallitus viittaa 15. määräaikaisraporttinsa tietoihin.

#### *Kansalaisjärjestöjen näkemykset*

28. Kansalaisjärjestöt katsovat muun muassa, että vuosina 2017-2019 toteutettu vähimmäisetuuksien indeksijäädytys on vaikuttanut siten, että perusturvan taso ei ole riittävä.

===